

навичок сприйняття творів мистецтва, зокрема пейзажного жанру, неможливо студентам осягнути інтегровану цілісну картину світу. Лише мистецька думка здатна так глибоко розкривати світ у всіх його проявах втаємничено від простого ока, що потребує створення авторських творчо-навчальних методик щодо формування художньо-творчого досвіду студентів.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Формування творчої особистості вчителя мистецьких дисциплін неможливе без накопичення досвіду художньо-творчої самореалізації. Розкриття окремих складових механізму його формування не вирішує в повному обсязі проблему становлення творчої особистості вчителя. Не можна відокремлювати цей процес від досвіду, що набувається індивідом у взаємодії з соціальним оточенням, від формування почуття причетності до соціальних подій. Більш розширене тематичне коло мистецьких творів дозволить активізувати процес набуття художньо-творчого досвіду майбутніми вчителя мистецьких дисциплін.

Література

1. Арихейм А. Искусство и визуальное восприятие. – М.: Прогресс, 1974. – 392 с.
2. Леценко М.П. Зарубіжні технології підготовки вчителів до естетичного виховання. – К.: АПН України, Інститут пед. і псих. професійної освіти, 1996. – 192 с.
3. Орлов В.Ф. Професійне становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія: Монографія / За ред. Г.А.Зязюна. – К.: Наукова думка, 2003. – 262 с.
4. Психологічна енциклопедія / Упор. О.М.Степанов. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с.
5. Роменець В.А. Психологія творчості: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
6. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник. – К.: ТОВ «Інтерпроф», 2002. – 270 с.
7. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.

ПРОФЕСІЙНА САМОСТІЙНІСТЬ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ У КОНТЕКСТІ ІДЕЙ ВИДАТНИХ ПЕДАГОГІВ МИНУЛОГО

Бучківська В.В., Бучківська Г.В.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Анотація. В статті розглядається проблема професійної самостійності студентів - майбутніх вчителів художньої праці у працях відомих педагогів: В.Сухомлинського, В.Козакова, А.Макаренка, В.Безпалька та інших.

Ключові слова. інтенсифікація навчання, професійна підготовка, педагогічний досвід

Анотація. Бучковская В.В., Бучковская Г.В. «Профессиональная самостоятельность студентов - будущих учителей художественной работы в работах известных педагогов прошлого. В статье рассматривается

проблема професійної самостійності студентів - майбутніх учителів художественної роботи в роботах відомих педагогів: В.Сухомлинського, В.Козакова, А.Макаренка, В.Безпалька і інших.
Ключові слова. інтенсифікація навчання, професійна підготовка, педагогічний досвід

Annotation. Buchkovskaja V.V., Buchkovskaja G.V., « Professional independence of students - the future teachers of an artwork in works of known teachers of the past. In clauses(articles) the problem of professional independence of students - the future teachers of an artwork in works of known teachers is examined: V.Suhomlinskogo, V.Kozakova, A.Makarenko, V.Bezpalka and others.

Key words. An intensification of training, vocational training, pedagogical experience

Постановка проблеми. Пошук ефективних засобів впливу на професійне навчання і виховання підрастаючого покоління, формування творчої особистості з активною життєвою позицією одне з головних завдань сучасної української педагогічної науки.

Реформування сучасної системи освіти, налагодження зв'язків між всіма ланками освіти, пошуки досконалих технологій, методик, неможливе без урахування історичного досвіду, педагогічних ідей освітніх діячів, надбань минулого. Досвід педагогів минулого сприймається не лише як історична цінність, як універсальна система виховання, а й як інструмент вивчення, розуміння джерел багатьох проблем сучасного виховання молоді, як джерело створення сучасної ефективної системи професійного виховання, яка б відповідала актуальним потребам сьогодення. А.С.Макаренко та В.О.Сухомлинський посідають гідне місце в історії науки і практики виховання. Вони оригінально, кожен по-своєму будували власні педагогічні системи, які ґрунтувалися на цінностях добра, віри в людину, поваги до особистості. Тому, потенціал використання ідей А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського в системі професійної підготовки майбутніх фахівців надзвичайно великий.

Будучи новатором у справі виховання у 20-30-х роках минулого століття, А.С.Макаренко ставив високі вимоги до професійних якостей педагогів. Минув певний історичний період, за цей час підвищилися вимоги до рівня освіченості, культури, професійності, самостійності майбутніх спеціалістів. Ускладнилися завдання вчителя, вихователя у суспільстві. Сьогодні особливого значення набуває якість підготовки та професійної діяльності педагога.

Сформувати відповідальне відношення до майбутньої професії у студентів – важливе завдання ВНЗ. Виконанню цього завдання підпорядкована вся діяльність колективу навчального закладу. Результативність виховної роботи по формуванню професійної самостійності особливо чітко проявляється під час виробничої практики студентів.

На думку А.С.Макаренка, відповідальне відношення до професії – це високе моральне почуття, що забезпечує готовність особистості самостійно використовувати увесь потенціал своїх здібностей, знань, умінь і навичок для виконання своїх обов'язків та готовності відповідати за результати своєї праці.

А.С.Макаренко підкреслював, що педагог – це найбагородніша та найважча професія, яка вимагає від людини, що присвятила їй життя, постійної творчості, невинної роботи думки, величезної душевної щедрості, любові до дітей, безграничної відданості справі. Із цією тезою була пов'язана вся його педагогічна діяльність.

В.О.Сухомлинський – вчитель і директор сільської радянської школи на Кіровоградщині, вчений, педагог і письменник, який віддав серце дітям. Його ім'я особливо близьке нашому учительству своєю гуманістичною концепцією навчання і виховання, глибоким зв'язком з народною педагогікою, системним відображенням в теорії і практиці школи національної культури, всього духовного багатства народу.

У центрі уваги видатного педагога – багатогранна діяльність учителя, його проблеми, культура спілкування з дітьми, педагогічна майстерність, духовність, підготовка вчителів у навчальних закладах тощо. „Сто порад вчителів” – праця, яка має стати постійним порадником учителя, як і інші його визначні твори, що мають пізнавальне значення для освітніх працівників, педагогічної громадськості.

Розглядаючи діяльність вчителя, В.О.Сухомлинський вважав, що джерелом його творчої індивідуальності є книга, особиста бібліотека. Педагог називав бібліотеку найважливішою складовою частиною своєї педагогічної системи. Сухомлинський радить учителю мати свою особисту бібліотеку, аби

можна було повсякденно користуватися книгами, читати й перерахувати їх, зацікавлювати ними учнів.

„В учителя два важливі завдання, по-перше, дати учням певний запас знань, по-друге, навчати своїх вихованців постійно, все життя поповнювати і збагачувати знання, навчати самостійно користуватися цінностями зі скарбниці людської культури. Якщо здійснення першого завдання стало предметом постійної уваги школи і громадськості, то до другого мало хто ставиться серйозно. А втім саме від його здійснення величезною мірою залежить майбутній розвиток особистості, багатство відносин між людьми” [6, 252].

В.О.Сухомлинський надавав великого значення постійному зростанню професіоналізму і культури вчителів. Його відомі психологічні семінари озброювали найтоншими знаннями і методами роботи з особистістю. Він добивався, щоб вони оволоділи тим підходом до учнів, який ми сьогодні називаємо особистісно орієнтованим навчанням.

Певна частина випускників педагогічного ВУЗу йде працювати у село. І хоч там обмеженіші можливості у доступі до сучасних інформаційних технологій, нових науково-технічних розробок, інноваційних технологій, тим більша відповідальність самостійного професійного вдосконалення покладається на вчителя художньої праці. В.О.Сухомлинський зазначав: „Село починається з школи, культура села починається з культури сільського вчителя. Головна виховуюча сила в сільській школі – духовне багатство, знання, ерудиція, кругозір педагога... Головне чим приваблює до себе допитливе юнацтво сільський вчитель. Чи є в нього самого негасима жадоба знань, пристрасне прагнення до книжки, науки, культури” [6, 421]. Педагог не тільки обґрунтував цю роль, він намагався практично втілювати її в життя. В його роботах ми знаходимо опис досвіду вчителів Павльської школи: „Ми свято бережемо кращі традиції народного учителя-просвітителя, учителя-творця. Ми несемо в народ світло знань, науки. Народ – живе, вічне джерело педагогічної мудрості. Якби в нас не було цього постійного духовного спілкування з

людьми, ми не могли б успішно вчити і виховувати молоде покоління" [6, 254-255].

У творчій спадщині В.О.Сухомлинського розглядаються проблеми змісту освіти, мотивів пізнавальної діяльності, методики навчання дітей, контролю і керівництва навчально-виховним процесом, підготовки вчителя, трудової, професійної підготовки молоді та багато інших. Хоч вони і не є новими в українській педагогіці, проте педагог бачив у них нові проблеми та способи їх вирішення, що є прикладом творчого підходу до теорії і практики трудового виховання.

Специфіка підготовки, – як стверджує О.А.Абдуліна, – "складається з того, що студент після закінчення педагогічного вузу зразу стає самостійним організатором навчально-виховного процесу, повинен виконувати всі функції вчителя" [1, 71-72]. Звідси можна зробити висновки, що зміст і характер загально-дидактичних, техніко-технологічних, художньо-конструкторських знань, отриманих студентом під час навчання у вузі, повинен відповідати рівню, загальнодидактичних знань та прикладних вмінь вчителя-майстра, забезпечить підготовку майбутніх педагогів до самостійної професійної діяльності.

На думку А.Н.Алексюка "самостійна робота – основа вищої освіти" [2, 45]. Самостійна робота, як дидактична форма, за твердженням ряду вчених "є системою організації педагогічних умов, що забезпечують керівництво навчальною діяльністю студентів, яка проходить при відсутності викладача і без його безпосередньої участі та допомоги". До самостійної роботи студентів, як вважають Л.І.Рувінський та І.І.Кобилянський, можна віднести позааудиторну діяльність за "керуючою роллю викладача, яка здійснюється опосередковано, через систему впливу на студента, під час занять в аудиторії та на консультаціях". Як стверджує В.А.Козаков "самостійна робота студентів – це специфічний вид діяльності навчання, головною метою якого є формування самостійності об'єкта, що навчається, а формування його знань,

умінь та навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних знань" [4, 14-15].

Викладач в сучасних умовах постає тепер не тільки носієм і трансформатором наукової інформації, скільки організатором пізнавальної діяльності студентів, їх самостійної роботи, художньої творчості. Обсяг знань, який необхідний сучасному спеціалісту, зростає, але термін навчання у вузі обмежений декількома роками. І як наслідок виникає потреба інтенсифікувати навчальний процес, цілеспрямовано розвивати якості, потрібні спеціалістам різноманітних професій. Підвищувати свою кваліфікацію, оновлювати свої знання кожному спеціалісту приходиться все життя.

В студентські роки він повинен засвоїти методику самоосвіти, навчитися критично мислити і знаходити нові способи розв'язання професійних завдань, оволодіти методикою творчого пошуку. Без наукового розв'язання питання про спрямованість, зміст і методику навчання і виховання студентів вузів неможливо забезпечити ефективність підготовки спеціалістів.

Сьогодні у якості підготовки спеціаліста особлива увага приділяється саме їх готовності до самостійної професійної діяльності. Дані вимоги повною мірою відносяться до підготовки педагогічних кадрів в галузі професійної освіти.

Готовність до навчання студентів є одним із показників якості засвоєння теоретичних і практичних знань, рівня умінь і навичок практичної діяльності з реалізації задач організації навчально-виховної діяльності майбутнього вчителя художньої праці. Звідси готовність до професійної самостійної діяльності студента визначається як багаторівнева характеристика особистості, яка включає систему потреб, мотивів, психологічних якостей, установок і станів, професійних знань, умінь і навичок, що дозволяють успішно здійснювати професійну, в тому числі дослідницько-педагогічну діяльність.

В педагогіці має місце також термін "змістовна та організаційна самостійність", визначення яких можна знайти в роботах різних науковців. Змістовною самостійністю є здібність особистості приймати на конкретному рівні правильне рішення без сторонньої допомоги. Під організаційною самостійністю буде розумітися уміння організувати свою самостійну діяльність з реалізації прийнятого рішення. Змістовна та організаційна самостійність взаємопов'язані між собою і стверджувати про реальну самостійність студента можна лише тоді, коли йому будуть властиві обидва види самостійності.

В.П.Безпалько пояснює, що студент завжди "сам виконує пізнавальну діяльність" та не завжди самостійний [3, 119]. При цьому він визначає чотири рівні засвоєння знань: впізнавання, відтворення знань в типових ситуаціях, застосування знань в не типових ситуаціях та творчість. Ці чотири рівні, як стверджує вчений, в кожній системі освіти можуть мати свої характерні особливості. В кожному з них на відповідному рівні може проявитися самостійність.

Сучасні вищі педагогічні заклади покликані активно сприяти найбільш повному розвитку та реалізації здібностей майбутніх фахівців і одна з найважливіших завдань на сьогоднішній день, саме формування самостійності мислення, підготовки до творчої діяльності студентів педагогічних вузів – майбутніх вчителів художньої праці. Ті знання, які студент набув самостійно, через свій власний досвід чи дію стають надійною основою своєї майбутньої професійної діяльності. Самоосвіта у процесі вузівського навчання складається і розвивається як глибоко вмотивована діяльність, як цілісний процес, обумовлений потребами та інтересами особистості. Умовою і джерелом самоосвіти є складна система спонукаючих мотивів, які є показниками професійної готовності студента – майбутнього вчителя художньої праці.

Література

1. Абдулина О.А. Общепедагогическая подготовка в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1990. – 141с.
2. Алексюк А.М., Аюризайн А.А., Підкасистий П.І., Козаков В.А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: навч. Посібник. – К.: ІСДО, 1993. – 336с.
3. Бетлязько В.П. Основы теории педагогических систем. – Воронеж, 1977. – 204с.
4. Козаков В.А. Самостоятельная работа студента и его информационное обеспечение. – К.: Вища школа, 1990.
5. Макаренко А.С. Деякі висновки з педагогічного досвіду // Твори. – К., 1954. – Т.5. – С.209-300.
6. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори: у 5-ти т., – К., 1977. – Т.3. – С.9-279.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ МУЗИКИ

Вікторова М. В.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. У статті розглянуті сучасні проблеми використання індивідуального підходу на уроках музики.
Ключові слова. індивідуальний підхід, індивідуалізація навчання, індивідуальні особливості.

Анотация. Викторова М. В. Индивидуальный подход как средство повышения качества знаний учащихся на уроках музыки. В статье рассмотрены современные проблемы использования индивидуального подхода на уроках музыки.
Ключевые слова. индивидуальный подход, индивидуализация обучения, индивидуальные особенности.

Annotation. Viktorova M. Individual approach as means of improvement of quality of knowledge of pupils at lessons of music. The article studies the modern problems of using of the individual approach at music lessons.
Key words. individual approach, individualization of training, specific features.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку національної школи в Україні характеризується посиленням уваги до особистості кожного учня та зумовлює потребу в інноваційних технологіях навчання, які мають враховувати такі його аспекти: соціальний (бути варіативними, забезпечувати різнорівневу підготовку); дидактичний (спиратися на загальнодидактичні положення й мати особистісну спрямованість); психологічний (вироблення в учнів здатності бути суб'єктом свого розвитку).

В традиційній формі навчання вищезазначені аспекти враховуються епізодично, переважають суб'єкт-об'єктні відносини та фронтальні форми роботи. Епізодичне використання прийомів індивідуалізації на окремих етапах уроку не розв'язує проблему особистісної зорієнтованості навчання. Сьогодні необхідно розв'язати існуючі в практиці загальноосвітньої школи протиріччя: між індивідуальним характером засвоєнням знань і фронтальною формою навчання; між чітко регламентованою організаційною структурою уроку та